

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2002.gada 26.novembrī

Lietā nr.2002-09-01

“Par Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam”.

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Andrejs Lepse, Romāns Apsītis, Ilma Čepāne, Juris Jelāgins, Ilze Skultāne un Anita Ušacka,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85.pantu, Satversmes tiesas likuma 16.panta 1.punktu, 17.panta pirmās daļas 11.punktu, 19.²pantu un 28.¹pantu, rakstveida procesā izskatīja lietu

“Par Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam”.

Konstatējošā daļa

1. 2000.gada 30.novembrī Saeima pieņēma likumu “Grozījumi Satversmes tiesas likumā”, kas stājās spēkā 2001.gada 1.janvārī (turpmāk – Grozījumi). Grozījumi paplašināja to subjektu loku, kam ir tiesības iesniegt pieteikumu, paredzot šādas tiesības arī personai tai Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Satversmes tiesas likums tika papildināts arī ar jaunu 19.² pantu - “Konstitucionālā sūdzība (pieteikums)”. Šā panta ceturtajā daļā paredzēts, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Atbilstoši Grozījumu pārejas noteikumu (turpmāk – Pārejas noteikumi) 4.punktam likums attiecībā uz personu tiesībām iesniegt konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) stājās spēkā 2001.gada 1.jūlijā.

2. Pieteikuma iesniedzēja Valtera Poļa (turpmāk – iesniedzējs) **pilnvarotā persona zvērināta advokāte Imma Jansone** (turpmāk – iesniedzēja pārstāve) pieteikumā norāda, ka Satversmes tiesai 2001.gada 12.novembrī nosūtītas divas iesniedzēja konstitucionālās sūdzības. Pirmajā pieteikumā tika apstrīdēta likuma “Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātspēju” 91.panta, bet otrajā – Civilprocesa likuma 358.panta atbilstība Satversmes 89., 91. un 92.pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk - Konvencija) 6.panta pirmajai daļai un ANO Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 10.pantam.

2001.gada 13.decembrī Satversmes tiesas kolēģija, izskatījusi iesniedzēja pieteikumus, pieņēma lēmumus par atteikšanos ierosināt lietas, norādot, ka pārkāpts pieteikumu iesniegšanai likumā noteiktais sešu mēnešu termiņš.

Iesniedzēja pārstāve pieteikumā norāda, ka Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā ietvertā norma (turpmāk – apstrīdētā norma) esot bijusi par pamatu iesniedzējam nelabvēlīgu Satversmes tiesas lēmumu pieņemšanai.

Iesniedzēja pārstāve norāda, ka atbilstoši Satversmei ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Tas esot attiecināms arī uz ikvienas personas tiesībām griezties Satversmes tiesā ar pieteikumu, ja tā uzskata, ka ar kādu tiesību normu ir aizskartas tās pamattiesības.

Apstrīdētā norma kopsakarībā ar Pārejas noteikumu 4.punktu esot radījusi nevienlīdzību likuma un tiesas priekšā.

Tas izpaužoties tādējādi, ka personām, kurām pēdējās institūcijas nolēmums stājies likumīgā spēkā 2001.gada 1.jūlijā, sešu mēnešu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai beidzies tikai 2002.gada 1.janvārī. Savukārt iesniedzējam, kuram pēdējās institūcijas nolēmums stājies likumīgā spēkā 2001.gada 9.maijā, arī tiekot piemērots tas pats sešu mēnešu termiņš, kas beidzies jau 2001.gada 9.novembrī.

Līdz ar to Saeima esot radījusi nevienlīdzīgus apstākļus cilvēkiem, kuri uzsāk izlietot savu Satversmes 92.pantā noteikto pamattiesību – iesniegt konstitucionālo sūdzību. Ja likumā būtu paredzēta vienāda attieksme pret visām personām, tad iesniedzējam būtu tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību līdz pat 2002.gada 1.janvārim.

Iesniedzēja pārstāve uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais sešu mēnešu termiņa ierobežojums attiecībā uz konstitucionālo sūdzību iesniegšanu neatbilstot samērīguma principam, kā arī nenodrošinot un negarantējot tiesiskās stabilitātes sasniegšanu. Pie tam šāds ierobežojums neesot paredzēts nevienam citam no Satversmes tiesas likuma 17.panta subjektiem.

Iesniedzēja pārstāve Satversmes tiesai adresētajā rakstveida viedoklī par Saeimas atbildes rakstu norāda, ka neapstrīdot likumdevēja tiesības noteikt termiņu konstitucionālo sūdzību iesniegšanai. Viņa uzskatot, ka šo procesuālo termiņu garumam jābūt atkarīgam no tā, cik lielā mērā valstī ir iedibinātas demokrātijas tradīcijas un pamatvērtības. Jo demokrātiskāka valsts, jo īsāku termiņu varot noteikt konstitucionālās sūdzības iesniegšanai. Atsaukšanās uz citu valstu likumdošanas aktos noteiktajiem konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņiem būšot pamatota tikai tad, kad Latvija sasniegs šo valstu demokrātijas attīstības līmeni.

3. Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima) atbildes rakstā apgalvo, ka apstrīdētā norma neesot pretrunā ar Satversmes 91. un 92.pantu, un lūdz atzīt pieteikumu par nepamatotu un noraidīt.

Saeima norāda, ka termiņa noteikšana konstitucionālās sūdzības iesniegšanai izrietot no pašas konstitucionālās sūdzības rakstura un tiekot praktizēta arī citās valstīs. Prasība iesniegt pieteikumu noteiktā termiņā esot noteikta arī starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos. Piemēram, sešu mēnešu termiņš noteikts arī Konvencijas 35.pantā. Eiropas Cilvēktiesību komisija (turpmāk – Komisija) esot norādījusi, ka sešu mēnešu termiņu paredzošā noteikuma mērķis esot uzturēt saprātīgu tiesisko skaidrību un nodrošināt to, ka lietas tiek izskatītas saprātīgā laikā. Tā mērķis esot nodrošināt, lai attiecīgās valsts iestādes un personas ilglaicīgi neatrastos neskaidrības stāvoklī. Visbeidzot, šis noteikums esot izstrādāts arī tādēļ, lai palīdzētu noskaidrot lietas apstākļus, ko citādi, laikam ritot, būtu aizvien grūtāk izdarīt, un līdz ar to taisnīga rezultāta sasniegšana attiecīgajā lietā kļūtu problemātiska.

Saeima atbildes rakstā norāda, ka, izstrādājot Grozījumus, Saeimā notikušas debātes arī par apstrīdēto normu. Saeima, pamatojoties uz tiesiskās stabilitātes principu, noraidījusi priekšlikumu pagarināt konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu līdz vienam gadam.

Saeima uzskata, ka noteikt brīdi, ar kuru tiesību norma stājas spēkā, tostarp tiesības piešķirt normai atpakaļejošu spēku, esot likumdevēja kompetencē. Pirms Grozījumu izdarīšanas Satversmes 92.pants nav ietvēris personu tiesības griezties Satversmes tiesā ar konstitucionālo sūdzību. Līdz ar to no Satversmes neizrietot pienākums piešķirt tiesības griezties Satversmes tiesā arī tām personām, attiecībā uz kurām nolēmumi pieņemti pirms apstrīdētās tiesību normas spēkā stāšanās.

No apstrīdētās tiesību normas neizrietot atšķirīga attieksme pret dažādām personām. Kopš apstrīdētās tiesību normas spēkā stāšanās sešu mēnešu termiņu paredzošais noteikums esot piemērojams vienādi visiem pieteikumu iesniedzējiem.

Secinājumu daļa

1. Pieteikumā ietverts prasījums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92.pantam, tomēr no pieteikuma izriet, ka būtībā tiek apstrīdēta minētās normas atbilstība Satversmes 92.panta pirmajam teikumam, kas noteic, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Satversmes 92.pantā ietvertais jēdziens “savas tiesības un likumiskās intereses” ir plašāks nekā Starptautiskajā paktā par pilsoņu un politiskajām tiesībām garantētās tiesības ikvienam vērsties taisnīgā tiesā, “ja tiek izskatīta jebkura viņam uzrādītā kriminālapsūdzība”, vai Konvencijā paredzētās tiesības uz taisnīgu tiesu par “izvirzītās apsūdzības pamatoību” (*sk. Satversmes tiesas 2002.gada 5.marta spriedumu lietā nr.2001-10-01*). Gadījumos, kad personai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai, Satversmes tiesa ir tā tiesu varas institūcija, kurā persona var aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses. Šajos gadījumos Satversmes 92.pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu ietver arī tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā.

Lai arī Satversme tieši neparedz gadījumus, kuros tiesības uz taisnīgu tiesu varētu tikt ierobežotas, tās tomēr nav absolūtas. Satversme ir vienots veselums, un tajā ietvertās normas tulkojamas sistēmiski (*sk. Satversmes tiesas 2002.gada 22.oktobra spriedumu lietā nr.2002-04-03*). Pieņēmums, ka Satversmes 92.pantā paredzētajām katras konkrētas personas tiesībām vispār nevar noteikt ierobežojumus, nonāktu pretrunā gan ar Satversmē garantētajām citu personu pamattiesībām, gan arī ar citām Satversmes normām. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir konstatējusi, ka tiesība uz taisnīgu tiesu nav absolūta. Tā var tikt ierobežota tiktāl, ciktāl tā netiek atņemta pēc būtības (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1975. gada 21.februāra spriedumu lietā "Golder v. United Kingdom"*). Tomēr šīs tiesības ierobežojumiem, tāpat kā citu pamattiesību ierobežojumiem, jābūt noteiktiem likumā vai pamatojoties uz likumu, attaisnojamiem ar leģitīmu mērķi un samērīgiem (proporcionāliem) ar šo mērķi. “Satversmes 92. pantā minētais jēdziens “taisnīga tiesa” ietver divus aspektus, proti, “taisnīga tiesa” kā neatkarīga tiesu varas institūcija, kas izskata lietu, un “taisnīga tiesa” kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs process, kurā šī lieta tiek izskatīta. Pirmajā aspektā šis jēdziens tulkojams sasaistē ar Satversmes 6. nodaļu, otrajā – sasaistē ar tiesiskas valsts principu, kas izriet no Satversmes 1. panta. ... Būtiska tiesiskas valsts principa sastāvdaļa ir tiesiskā stabilitāte. Tā citastarp prasa ne vien noregulētu tiesvedības procesu, bet arī tādu tā noslēgumu, kas ir tiesiski noturīgs” (*Satversmes tiesas 2002. gada 5. marta spriedums lietā nr.2001-10-01*). Tiesiskās stabilitātes nodrošināšanai kalpo arī konkrētu procesuālo darbību veikšanai noteiktie termiņi. Tāpat kā procesuālajām darbībām kriminālprocesā, civilprocesā un administratīvajā procesā, arī konstitucionālās tiesvedības procesā konstitucionālās sūdzības iesniegšanai nepieciešams atbilstošs un noteikts laika ierobežojums.

Termiņa ierobežojuma mērķis ir nodrošināt lietas atrisināšanu saprātīgā laika periodā un nodrošināt otras puses paļāvību, ka konflikta risinājums vēlāk netiks pārskatīts.

Satversmes tiesa uzskata par pamatotiem Saeimas atbildes rakstā minētos apsvērumus termiņa noteikšanai. Pirmkārt, jo persona ilgāk pacieš savu tiesību aizskārumu, jo tā ir mazāk ieinteresēta savu konstitucionālo tiesību aizsargāšanā. Otrkārt, ir jānodrošina otras puses aizsardzība, lai izšķirtais strīds nekļūtu aktuāls pēc ilgāka laika perioda, un jānoregulē abu pušu attiecības saprātīgā termiņā. Treškārt, termiņa noteikšana palīdz izvairīties no dažādām problēmām, kas saistītas ar vispārējās jurisdikcijas tiesu spriedumu izpildi un personas tiesiskā stāvokļa atjaunošanu tad, ja konstitucionālā tiesa atzīst personas tiesību aizskārumu. Ceturtkārt, termiņu ir nepieciešams noteikt arī tāpēc, lai ātri un saprātīgā laikā būtu iespējams reaģēt uz tiesību pārkāpumiem un tiku nodrošināta tiesiskā kārtība valstī.

Nesamērīgi gara konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņa noteikšana saistībā ar iespējamu, citastarp arī negodprātīgu vilcināšanos apstrīdēt tiesību normu pagarina pušu nenoteiktību attiecībā uz to darbībām. Turklāt ne vienmēr ir iespējams apmierinoši izlemt lietas, kas ir zaudējušas savu aktualitāti. Termiņa ierobežojums aizsargā lietas no novilcināšanas un no tās kaitīgajām sekām.

Līdzīgu secinājumu ir izdarījusi Beļģijas Arbitrāžas tiesa, kurai ir piešķirtas arī konstitucionālās tiesas funkcijas. Tiesa atzina, ka laika termiņa noteikšana pamatota ar nepieciešamību ierobežot tādu laika periodu, kurā likuma nākotne paliek nenoteikta, ņemot vērā prasību pēc stabilitātes, kas publiskajās tiesībās ir it īpaši nozīmīga starp indivīdu un valsti vai starp vairākām valsts institūcijām (*sk. Beļģijas Arbitrāžas tiesas 1998.gada 18.novembra spriedumu nr.118/98, trešā daļa, 4.punkts*).

Saeimas plenārsēdē, diskutējot par Grozījumu likumprojektu un priekšlikumu pagarināt termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai līdz vienam gadam, atbildīgās komisijas referents norādīja, ka priekšlikums "nav atbalstīts, jo neveicina tiesiskās stabilitātes veidošanos valstī. Kad konstitucionālā sūdzība tiek iesniegta pēc tam, kad ir izmantoti visi likumā paredzētie aizsardzības līdzekļi, kad līdz ar to ir iziets cauri visām tiesu instancēm, visām apelācijām, kasācijām un spriedums ir stājies spēkā, tad līdz ar to šāda viena gada pielikšana klāt sešu mēnešu vietā sūdzības iesniegšanai nevar kalpot valstij par tiesiskās stabilitātes garantu, jo spriedumiem, kuri ir stājušies likumīgā spēkā, ir jāpaliek stabiliem". Saeima piekrita atbildīgās komisijas viedoklim un noraidīja priekšlikumu pagarināt konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu līdz vienam gadam (*sk. Saeimas 2000.gada 28.septembra plenārsēdes stenogrammu*).

Satversmes tiesa uzskata, ka termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir noteikts ar leģitīmu mērķi. Šāda veida ierobežojums ir atzīts arī starptautiski kā līdzeklis, kas garantē tiesisko noteiktību un stabilitāti valstī.

2. Apstrīdētā norma paredz divus nosacījumus, kas jāievēro, iesniedzot konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā. Pirmkārt, to var iesniegt sešu mēnešu laikā. Otrkārt, šā termiņa skaitījums sākas pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

2.1. Pamatots ir iesniedzēja pārstāves viedoklis, ka šīs tiesības realizācijai likumdevējs ir tiesīgs noteikt īpašu kārtību, citastarp ierobežojot laika posmu, kurā personai ir tiesības vērsties Satversmes tiesā ar konstitucionālo sūdzību tai Satversmē garantēto pamattiesību aizstāvībai.

Termiņa noteikšana konstitucionālās sūdzības iesniegšanai izriet no pašas konstitucionālās sūdzības būtības. Konstitucionālā sūdzība galvenokārt kalpo kā subsidiārs (papildu) cilvēka pamattiesību aizsardzības mehānisms pēc tam, kad ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt noteiktas cilvēka pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.).

Tā kā konstitucionālā sūdzība ir ārkārtējs tiesību aizsardzības līdzeklis, laika ierobežojumam nevajadzētu būt ilgstošam, bet tam jābūt pietiekami garam, lai tiktu sekmēta personas iespēja atrast sev juristu kā pārstāvi vai attiecīgi rakstīt sūdzību pašai (*sk. The protection of fundamental rights by the Constitutional court, Brioni, Croatia 23-25 September 1995 // European Commission for Democracy through law, Council of Europe, p.149*). Pieteikuma iesniegšanas termiņam jābūt tādām, lai tas, no vienas puses, palīdzētu nodrošināt tiesisko noteiktību (stabilitāti), bet, no otras puses, tam jābūt pietiekamam, lai varētu izlemt un apdomāt, vai celt prasību, un, ja tā, tad izlemt, kādas konkrētas sūdzības un argumentus izvirzīt (*sk. Eiropas Cilvēktiesību komisijas 1997.gada 29.augusta lēmumu lietā "Worm v. Austria", 32.punkts*).

Termiņa ierobežojums sūdzības iesniegšanai Eiropas Cilvēktiesību tiesā ir noteikts arī Konvencijā. Tās 35.panta pirmajā daļā (iepriekšējā redakcijā – 26.pantā) ir noteikts, ka lieta iesniedzama Eiropas Cilvēktiesību tiesā sešu mēnešu termiņā. Komisija, piemērojot attiecīgo normu, ir noteikusi, ka termiņš ne tikai palīdz sasniegt tiesisko stabilitāti, bet arī nodrošina to, lai valsts iestādes un citas iesaistītās personas ilgu laiku neatrastos neziņā (*sk. Eiropas Cilvēktiesību komisijas 1991.gada 1.jūlija lēmumu lietā "M v. Belgium"*).

Komisija savu viedokli motivēja ar to, ka sešu mēnešu termiņš ir tiesiskās stabilitātes elements un tas aizstāv ne tikai atbildētājas valsts valdības intereses, bet arī tiesiskās noteiktības principu, kas ir vērtība pati par sevi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību komisijas 1984.gada 17.maija lēmumu lietā "K v. Ireland", 6.punkts*).

Tajās Eiropas valstīs, kurās personai ir tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību tieši konstitucionālajā tiesā, par pietiekamu un samērīgu termiņu tiek atzītas 20 dienas – Spānijā, viens mēnesis – Vācijā un Horvātijā, 60 dienas – Čehijā, Ungārijā, Slovēnijā un Slovākijā (*sk. lietas materiālus, 3.sējums, 13. - 25.lpp.*).

Veicot citās valstīs noteikto konstitucionālo sūdzību iesniegšanas termiņu salīdzinājumu, ir konstatēts, ka tie nav īsāki par 20 dienām un garāki par trim mēnešiem [sk. *Harutjunjan G., Mavčič A., Constitutional review and its development in the modern world (a comparative constitutional analysis), Yerevan – Ljubljana, 1999, p.298*]. Pie tam jāņem vērā, ka šā darba izstrādāšanas laikā Latvijā vēl nebija ieviesta konstitucionālā sūdzība un vēlāk Grozījumos iestrādātais sešu mēnešu termiņš nevarēja tikt ietverts pārskatā.

Tādējādi likumdevējs ar apstrīdēto normu ir noteicis vismaz divas reizes garāku termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, nekā tas noteikts citu valstu likumdošanas aktos.

Līdz ar to Satversmes tiesa uzskata par nepamatotu iesniedzēja pārstāves viedokli, ka apstrīdētajā normā noteiktais pieteikuma iesniegšanas termiņš būtu uzskatāms par demokrātiskai valstij neatbilstošu, nesamērīgi īsu un nepietiekamu konstitucionālās sūdzības sastādīšanai un iesniegšanai.

2.2. Satversmes tiesa nevar piekrist iesniedzēja pārstāves paustajam viedoklim, ka iesniedzēja konstitucionālās sūdzības iesniegšanas sešu mēnešu termiņš būtu jāsāk skaitīt nevis no 2001.gada 9.maija, kad stājās spēkā pēdējās instances nolēmums, bet gan no 2001.gada 1.jūlija, kad Satversmes tiesai tika piešķirtas tiesības izskatīt personu konstitucionālās sūdzības.

Pārejas noteikumu 4.punkts paredzēja, ka Grozījumi attiecībā uz konstitucionālo sūdzību, tātad arī apstrīdētā norma, stājas spēkā nevis 2001.gada 1.janvārī, bet tikai 2001.gada 1.jūlijā. Tādējādi tikai ar 2001.gada 1.jūliju personas varēja sākt realizēt savas tiesības vērsties Satversmes tiesā ar konstitucionālo sūdzību. Tas nozīmē, ka persona, sākot no 2001.gada 1.jūlija, varēja griezties Satversmes tiesā ar konstitucionālo sūdzību, ja vien pēdējās institūcijas nolēmums nebija pieņemts agrāk kā pirms sešiem mēnešiem.

Tāds pats princips ir nostiprināts arī Konvencijā. Tās 35.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka lieta iesniedzama Eiropas Cilvēktiesību tiesā termiņā, kas tiek skaitīts no dienas, kad ticis pieņemts pēdējais lēmums minētajā lietā.

Komisija (šobrīd arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa) norāda, ka tiesību normām, kas regulē pieteikuma iesniegšanas kārtību, nav atpakaļejoša spēka. Konvencijas dalībvalstīm, parakstot šo Konvenciju, ir tiesības ietvert atrunu, kura paredzētu Eiropas Cilvēktiesību tiesas jurisdikcijas atzīšanu attiecīgajā valstī nevis ar Konvencijas parakstīšanas brīdi, bet pēc zināma laika perioda. Komisija noteikusi, ka Konvencijā noteiktais sešu mēnešu termiņa skaitījums sākas no pēdējās nacionālās institūcijas nolēmuma pieņemšanas brīža, nevis no tās dienas, kad valsts ir atzinusi personas tiesības griezties Eiropas Cilvēktiesību tiesā (sk. *Eiropas Cilvēktiesību komisijas 1982.gada 13.decembra lēmumu lietā "X v. France", 16.punkts*).

Satversmes tiesa secina, ka apstrīdētajā normā ietvertais termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai neliedz personai vērsties un aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses Satversmes tiesā.

3. Satversmes 91.pants noteic, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

3.1. Nav pamatots iesniedzēja pārstāves apgalvojums, ka apstrīdētā norma iesniedzēju diskriminē salīdzinājumā ar citiem Satversmes tiesas likuma 17.pantā noteiktajiem tiesību subjektiem, kuriem ir tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, bet kuriem nav noteikts laika ierobežojums šo tiesību realizācijai.

Vienlīdzības princips, kas izriet no Satversmes 91.panta pirmā teikuma, liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats.

Satversmes tiesas likuma 17.panta pirmajā daļā citastarp uzskaitīti publisko tiesību subjekti, kas ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, lai veiktu tiesību normas abstraktu kontroli. Abstraktās kontroles modelis neparedz noteiktu termiņu pieteikuma iesniegšanai. Minētie subjekti Satversmes tiesā var vērsties, lai aizstāvētu publiskās intereses. Turpretī konstitucionālā sūdzība ir konkrētas personas tiesību aizsardzības līdzeklis. Tādēļ personai, atšķirībā no publisko tiesību subjektiem, ir tiesības vērsties Satversmes tiesā tikai sakarā ar savu pamattiesību aizskārumu.

Iesniedzējs kā fiziskā persona un 17.panta pirmajā daļā uzskaitītie publisko tiesību subjekti neatrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Līdz ar to Satversmes tiesas likumā noteikto atšķirīgo attieksmi jautājumā par konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņa noteikšanu nevar uzskatīt par diskriminējošu.

3.2. Lai izvērtētu apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91.pantam, ir jākonstatē, vai apstrīdētā norma rada atšķirīgu attieksmi pret pieteikuma iesniedzēju un tiem konstitucionālo sūdzību iesniedzējiem, kuriem apstrīdētajā normā noteiktais sešu mēnešu termiņa skaitījums sākas pēc 2001.gada 1.jūlija.

Lai persona īstenotu tiesības vērsties Satversmes tiesā, tai jāievēro Grozījumos paredzētā konstitucionālās sūdzības iesniegšanas kārtība, kā arī šādi četri nosacījumi. Pirmais – konstitucionālās sūdzības iesniedzējam ir jāizmanto visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, ja tādi pastāv. Otrais – pēdējās institūcijas nolēmumam ir jāstājas spēkā ne agrāk kā 2001.gada 1.janvārī. Trešais – šī sūdzība ir iesniedzama ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās dienas. Ceturtais – konstitucionālās sūdzības iesniegšanas tiesība ir realizējama, sākot ar 2001.gada 1.jūliju.

Pēc Grozījumu spēkā stāšanās visām tām personām, kurām pēdējās institūcijas nolēmums stājās spēkā pirms 2001.gada 1.jūlija, un tām personām, kurām tas stājās spēkā pēc iepriekšminētā datuma, ir noteikts vienāds konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš – seši mēneši. 2001.gada 9.maijā iesniedzējs bija izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Tas nozīmē, ka jau no šīs dienas viņam bija iespēja sešu mēnešu laikā apsvērt un izvērtēt savu turpmāko rīcību šo tiesību aizstāvībai Satversmes tiesā. Iesniedzējs, nokavējot sešu mēnešu termiņu, zaudēja iespēju aizstāvēt savas tiesības Satversmes tiesā.

Satversmes tiesa uzskata, ka iesniedzēja pārstāves viedoklis par to, ka iesniedzējam sešu mēnešu termiņš būtu jāskaitīt no 2001.gada 1.jūlija, radītu nepamatotu un atšķirīgu attieksmi pret citām personām, kas atrodas vienlīdzīgos un salīdzināmos apstākļos. Tādā gadījumā, ievērojot pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās brīdi, vienām personām konstitucionālā sūdzība būtu jāiesniedz likumā noteikto sešu mēnešu laikā, bet citām, piemēram, personām, kurām pēdējās institūcijas nolēmums stājies spēkā 2001.gada 1.janvārī, konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš būtu pat līdz divām reizēm garāks. Tieši šāda attieksme būtu atzīstama par diskriminējošu.

Savukārt apstrīdētā norma gan iesniedzējam, gan citām personām, kuras uzskata, ka tām Satversmē garantētās pamattiesības ir aizskartas, paredz vienādu termiņu konstitucionālās sūdzības sagatavošanai un iesniegšanai.

Tādējādi apstrīdētā norma nerada atšķirīgu attieksmi pret pieteikuma iesniedzēju un nav diskriminējoša.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30.-32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

Atzīt Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturto daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.